herpy

PILGIFTSGRODOR

Red Uakari Poison Frog

Ranitomeya uakarii

Ranitomeya uakarii är en mycket liten, dagaktiv pilgiftsgroda på 13-16 mm från Amazonasbäckenet. Den är svart med röda till orange ränder, gula flanker och blå ben, och den är sällsynt i hobbyn. Skötseln bygger på erfarenheterna med släktet, och arten passar för en van hållare med tålamod och en stabil tillgång på pyttesmå foderdjur.

Familj: Dendrobatidae Tidigare namn: *Dendrobates uakarii*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**13-16 mm** nos-kloaklängd
Livslängd	**5-6 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H för 3 vuxna djur
Temperatur, dag	**21-25 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vatten	**Vattenskål** djup 1-2 cm
UVB	**Valfritt**
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**I bladveck (t.ex. bromelior)**
Ägg per läggning	**2-7**
Kläckning	**10-14 dagar**
Larvtid	**60-100 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Alger/växter och färdigfoder**
Yngelvård	**Bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ranitomeya uakarii är en av de minsta pilgiftsgrodorna. Vuxna djur mäter 13-16 mm från nos till kloak. Teckningen är markant: röda till orange ränder längs sidorna och ryggen på svart botten, breda gula ränder på flankerna och ett svart U-format märke på huvudet. Alla fyra benen är blå med fina svarta prickar och fläckar, och ögats iris är svart. Enstaka bestånd har rent gula i stället för röda ränder. Honorna är hos de besläktade arterna oftast något större och kraftigare än hanarna, men könsbestämning är svår.

Arten beskrevs 2006 av Brown, Schulte och Summers som *Dendrobates uakarii* och har senare flyttats till släktet *Ranitomeya*. Den hör till den genetiska gruppen kring *R. reticulata* och förväxlades länge med *R. ventrimaculata*, men känns lätt igen på de gula ränderna på flankerna, som *R. ventrimaculata* aldrig har. Den är långt mindre utbredd i terrarier än de kända

Ranitomeya-arterna, och det finns nästan ingen artspecifik skötselerfarenhet. Resten av den här vägledningen bygger därför på erfarenheterna med släktet som helhet, och av texten framgår var siffrorna är lånade. I fångenskap lever grodor av släktet upp till 5-6 år.

Hudgift: *R. uakarii* bildar inte sitt gift själv. Vilda pilgiftsgrodor tar upp giftämnen från små leddjur i födan, t.ex. myror och tusenfotingar, och lagrar dem i huden. Hos släktet är giftigheten typiskt låg, men för just den här arten är styrkan inte dokumenterad, så uppgiften mild är en försiktig uppskattning. Uppfödda djur som lever på bananflugor och hoppstjärtar saknar giftet. Ändå bör grodorna inte hanteras, och du ska tvätta händerna när du har arbetat i terrariet.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

Utbredning och livsmiljö

Ranitomeya uakarii är vitt utbredd i Amazonasbäckenet, mest söder om Amazonfloden. De flesta fynden kommer från regionen Loreto i nordöstra Peru, men arten är också känd från Madre de Dios i södra Peru, från Pachiteafloden med omgivningar i centrala Peru och från västra Brasilien. Vid trelandspunkten mellan Peru, Colombia och Brasilien finns den på båda sidor om Amazonfloden och når in i södra Colombia. Grodor som sannolikt hör till arten har också hittats i centrala Guyana. Arten har setts från låglandet upp till omkring 500 m över havet.

Arten är bedömd som livskraftig (LC) på IUCN:s rödlista, eftersom utbredningen och beståndet är stora. Lokalt kan skogsavverkning för jordbruk och infångning för den internationella djurhandeln hota bestånd, men största delen av utbredningsområdet ligger i glest befolkade trakter.

> **Naturlig utbredning:** Brasilien, Colombia och Peru.

LIVSMILJÖ

Ranitomeya uakarii lever i orörd regnskog och i gammal sekundärskog, men är inte bunden till de miljöerna. Den är framför allt en marklevande art, som dock kan klättra upp i vegetationen och har setts flera meter över skogsbotten. Hanen sitter högt och kallar med en surrande röst för att locka till sig honorna. Äggen läggs i bromelior av släktet *Guzmania*, som är vanliga i området, och grodynglen växer sannolikt upp i bromeliornas vattensamlingar. Arten kan föröka sig hela året, och det är födan och antalet lämpliga bromelior som sätter gränsen.

Klimatet i området är varmt och fuktigt hela året. Den exakta luftfuktigheten, nederbörden och temperaturen i artens egna livsmiljöer är inte dokumenterade.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett par eller en trio *Ranitomeya uakarii* behöver ett terrarium på minst 45 × 45 × 45 cm. Måttet är lånat från släktet. Använder du ungdjur är det säkraste att börja med minst fyra, så att båda könen är med.

Inred terrariet som en glänta i en tropisk regnskog: ett dräneringslager, ett bottensubstrat av t.ex. pinjebark eller lavasten och ett tjockt lager fallöv. Ge grova grenar att klättra på och plantera tätt med javamossa, slingerväxter och bromelior. Lägg ut svarta filmburkar eller liknande små behållare som äggläggningsplatser och vattensamlingar för grodynglen. Hoppstjärtar och små gråsuggor i bottensubstratet städar och är samtidigt föda.

Håll bara en form i terrariet och blanda aldrig arter av släktet, så att du undviker korsningar.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten

TEMPERATUR

Håll terrariet på 21-25 °C på dagen och 18-21 °C på natten. Siffrorna är lånade från släktet.

Extra värme behövs sällan i ett uppvärmt vardagsrum. Ställ aldrig terrariet i direkt solljus, eftersom överhettning kan vara dödlig. Mät med en digital termometer både nere och uppe. En sval viloperiod är inte dokumenterad.

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska ligga på 70-100 %. Spraya dagligen, så att fuktigheten ligger nära 100 % morgon och kväll och på 70-75 % mitt på dagen. Då får terrariet torka upp lite mellan sprayningarna.

Använd osmosvatten eller regnvatten, och se till att det finns lite luftväxling så att det inte blir stillastående, mögelluktande luft.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

En låg vattenskål eller en bromelia med vatten i bladvecken räcker. Håll vattnet 1-2 cm djupt, så att den lilla grodan kan sitta i det med huvud och överkropp ovanför vattnet; djupet är lånat från släktet. Byt vattnet när det blir grumligt, och använd osmosvatten, regnvatten eller avkloverat kranvatten. Groddjur tar upp ämnen genom huden, så använd aldrig tvål eller rengöringsmedel i terrariet; skölj i stället med varmt vatten.

Vattnet i filmburkar och bromelior med grodyngel ska stå stilla, men bytas regelbundet så att det inte blir grumligt.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

LJUS OCH UVB

Ranitomeya uakarii är dagaktiv, och ljuset är först och främst till för växterna. Ge 12-14 timmars ljus om dagen med lysrör eller LED och mörker på natten. Det är inte dokumenterat att arten behöver UVB. Väljer du ändå en svag UVB-källa, se till att det finns gott om skugga, så att grodorna själva kan välja.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Basfodret är små leddjur: vinglösa bananflugor, hoppstjärtar, små vita gråsuggor och nykläckta syrsor. Arten är så liten att den är helt beroende av en jämn tillgång på riktigt små foderdjur, så starta foderkulturerna innan grodorna flyttar in. Svenska myror går inte att använda som foder.

Utfodra både vuxna och ungar dagligen med precis så mycket att det är uppätet innan det är dags att utfodra igen. Damma foderdjuren med ett lämpligt vitamin- och mineraltillskott, och följ tillverkarens anvisning. Grodor av släktet är ofta blyga och kan vara svåra att se äta, så håll koll på att alla djur får mat.

BETEENDE OCH HANTERING

Ranitomeya uakarii är dagaktiv. I ett tätt planterat terrarium med många gömställen ser du vanligtvis mer av grodorna än i ett kargt terrarium, men de små grodorna är ofta blyga och gömmer sig när du kommer fram till glaset. Hanen kallar från en hög plats. Pilgiftsgrodor har ingen egentlig amplexus; ser det ut så är det vanligtvis två grodor av samma kön i en revirstrid.

Grodorna bör inte hanteras. Huden är tunn och genomtränglig, och rester av tvål, kräm och olja från händerna kan skada dem. Ska en groda fångas eller undersökas, använd en genomskinlig hink.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könsbestämning av små *Ranitomeya*-grodor är svår. Honorna är oftast något större och kraftigare än hanarna, och bara hanen kallar. Ålder vid könsmognad är inte dokumenterad för *Ranitomeya uakarii*. Det säkraste sättet att få ett par är att börja med flera ungar och låta dem hitta varandra.

PARNING

Hanen kallar från en hög sittplats, och honan följer honom runt i terrariet medan hon nuddar och knuffar honom mot en lämplig äggläggningsplats. Det finns ingen egentlig amplexus. Ge flera svarta filmburkar och bromelior att välja mellan, och låt djuren vara ifred.

Stabil temperatur med en något svalare natt, hög luftfuktighet och gott om foder är det viktigaste. Arten kan föröka sig hela året, och antalet lämpliga äggläggningsplatser och födan begränsar hur ofta det sker. Någon särskild utlösande signal i fångenskap är inte dokumenterad.

ÄGG OCH GRODYNGEL

I naturen läggs äggen i bromelior av släktet *Guzmania*, och i terrariet används filmburkar och bromelior. *Ranitomeya uakarii* lägger 2-7 ägg per läggning, och med gott om foder kan honan lägga ungefär fyra gånger i månaden. Hanen bär de kläckta grodynglen till var sin vattensamling. Om han också vaktar äggen är inte beskrivet för arten.

Hos några närbesläktade arter lägger honan obefruktade ägg i vattnet som foder åt grodynglen, men det är inte dokumenterat för den här arten. Grodyngel kan fostras upp på grodyngelfoder, torrfoder för akvariefiskar eller bitar av daggmask. Låt gärna de vuxna sköta äggen och transporten, och ta först därefter ut grodynglen. Håll dem var för sig i små behållare med rent osmosvatten, och byt omkring två tredjedelar av vattnet varannan till var tredje dag.

METAMORFOS

Äggen kläcks efter 10-14 dagar, och vid konstant omkring 24 °C går det därefter omkring 60-100 dagar tills frambenen kommer fram. Båda siffrorna är lånade från släktet.

När frambenen kommer fram slutar grodynglet att äta. Ge det en lätt väg upp ur vattnet, t.ex. en liten bit kork på ytan, och flytta det till en behållare med fuktig landdel när svansen nästan är upptagen.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nymetamorfoserade grodorna är pyttesmå. Håll dem i en liten, fuktig uppfödningsbehållare med vissna blad, kork och en låg vattenskål. Utfodra dagligen med hoppstjärtar och de minsta bananflugorna, lätt dammade med vitaminer och mineraler.

Ungar av jämn storlek kan gå ihop i en grupp. Håll utkik efter aggression och att ägg äts upp när de närmar sig könsmognad, och dela upp gruppen om det blir nödvändigt.

Hälsa och vanliga misstag

Sjukdomar är inte beskrivna särskilt för *Ranitomeya uakarii*, så råden är lånade från släktet:

- Värme från sol genom ett fönster kan snabbt bli dödlig, så ställ aldrig terrariet i solljus.
- Låg luftfuktighet utan tillgång till vatten torkar ut grodorna, medan ett alltför vått och stillastående terrarium ger hudinfektioner och mögel.
- Foderdjur utan vitamin- och mineraltillskott försvagar skelettet.
- En mager groda utan rund mage beror ofta på för lite foder eller konkurrens. Kontrollera att alla djur får mat.
- Strider mellan djur av samma kön och honor som äter upp varandras ägg.

En frisk groda har hel hud utan sår eller röda, irriterade områden, särskilt kring kloaken och på insidan av bakbenen. Hud som ser vattnig eller svampig ut tyder på en infektion. Andra tecken på sjukdom är täta hudömsningar, uppsvälld kropp, passivitet eller oro, aptitlöshet och matt, torr hud. Isolera djuret och sök snabbt en veterinär med kunskap om groddjur.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.